

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я: ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА

Міров Дмитро Романович
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
Науковий керівник – канд. філос. наук,
доц. Пирог Ганна Володимирівна

Психічне здоров'я – інтегральна характеристика повноцінності психологічного функціонування індивіда. Розуміння природи і механізмів підтримки, а також розладів і відновлення психічного здоров'я становить собою істотне значення, бо воно є тісно пов'язаним із загальним уявленням про особистість і механізми її розвитку.

Термін «психічне здоров'я» став актуальним у зв'язку з доповіддю Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в 1979 році на тему «Психічне здоров'я та психосоціальний розвиток дітей». Експерти ВООЗ намагалися привернути увагу світової громадськості до охорони дитинства та необхідності забезпечення умов, що запобігають відхилення від норми; особливо підкреслювалась єдність психічного, соматичного, фізичного і соціального здоров'я та їх взаємовплив. У матеріалах ВООЗ велика увага приділялася сімейному і шкільному вихованню, які здатні істотно вплинути на психосоціальний розвиток дітей [2].

Згідно з визначенням ВООЗ, психічне здоров'я – це стан благополуччя, при якому людина може реалізувати свій особистий потенціал, розв'язати звичайні життєві стресові ситуації, продуктивно і плідно працювати й робити внесок у життя суспільства [5].

Всесвітня організація охорони здоров'я сформулювала наступні критерії психічного здоров'я:

- У людини має бути усвідомлення і відчуття безперервності, постійності та ідентичності свого фізичного і психічного «Я»;
- Почуття сталості та ідентичності переживань в однотипних ситуаціях;
- Критичність до себе, власної психічної діяльності та до її результатів;
- Відповідність психічних реакцій (їх адекватність) силі та частоті середовищних впливів, соціальним обставинам та ситуаціям;
- Здатність до самоврядування відповідно до соціальних норм, правил і законів;
- Здатність планувати і реалізовувати власне життя;
- Здатність змінювати власну поведінку залежно від зміни життєвих ситуацій та обставин [5].

Сучасні теоретичні, експериментальні і прикладні підходи в психології характеризують психічне здоров'я як стан благополуччя, при якому людина може реалізувати свій власний потенціал, справлятися із звичайними життєвими стресами, продуктивно і плідно працювати, а також робити посильний внесок до життя свого співтовариства [6].

Основна функція психічного здоров'я, на думку вчених, це підтримка активного динамічного балансу між людиною і оточуючим середовищем у ситуаціях, які потребують мобілізації ресурсів особистості [1].

У сучасній психології на даний момент розвиваються уявлення про багаторівневість психічного здоров'я. Основою такого підходу є дані про те, що вищий рівень психічного здоров'я пов'язаний з адекватним особистісним виробленням смислових орієнтацій, визначенням загального сенсу життя, життєвих стратегій та ставлення до інших.

О.С. Васильєва наголошує, що психічне здоров'я визначається як одна з інтегральних характеристик особистості, пов'язана з її внутрішнім світом та з усім різноманіттям оточуючого світу. Основним показником наявності психічного здоров'я, на її думку, є

внутрішня цілісність структурних компонентів особистості, рух до самоактуалізації та гармонійна взаємодія з соціумом [4].

Якщо звернути увагу на погляди західних психологів, то вони пропонують наступну характеристику психічно здорової людини: відсутність психічних розладів, нормальність, різні стани психологічного благополуччя, індивідуальна автономія, вміння успішно впливати на соціальне та природне середовище, «правильне» сприйняття реальності, зростання, розвиток, самоактуалізація, цінність особистості [7].

Зміст поняття психічного здоров'я не вичерпується лише медичними та психологічними критеріями. У ньому завжди відображені громадські та групові норми і цінності, які детермінують духовне життя людини. Поняття психічного здоров'я багато в чому піддається впливу загальної системи відносин і понять тієї чи іншої культури [3].

Сучасна наука розмежовує сфери психічного і психологічного здоров'я. Психологічне здоров'я ототожнюється з почуттям внутрішньої узгодженості із власними діями, постійним діалогом із внутрішнім і зовнішнім світом, автентичним існуванням [7]. Психічне здоров'я розглядається як більш широке поняття. Воно представляє характеристику, що безпосередньо пов'язана з внутрішнім світом особистості, забезпечує орієнтацію на самореалізацію та саморозвиток, а також забезпечує природне та гармонічне входження в соціум.

Таким чином, в результаті теоретичного опрацювання було детально проаналізовано зміст поняття психічного здоров'я, його критеріїв, а також здійснено диференціацію понять «психічне» та «психологічне» здоров'я.

Література

1. Ананьев В. А. Введение в психологию здоровья: учебное пособие. – СПб.: БПА, 1998. – 148 с.
2. Баева И.А. Психологическая безопасность образовательной среды как ресурс психического здоровья субъектов образования // Психологическая наука и образование. – 2012. – №4. – С. 11-17.
3. Бурлачук Л. Ф., Коржова Е. Ю. Психология жизненных ситуаций. – М.: Российское педагогическое агентство, 1998. – 263 с.
4. Васильева О. С., Филатов Ф.Р. Психология здоровья человека: эталоны, представления, установки: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр “Академия”, 2001. — 352 с.
5. Всемирная декларация по здравоохранению ВОЗ. – Копенгаген, 1998. – С. 3-8.
6. Первомайский В.Б. Категории болезни, здоровья, нормы, патологии в психиатрии: концепции и критерии разграничения / В.Б. Первомайский, Е.Г. Карагодина, В.Р. Илейко, Е.А. Козерцкая // Вісник психіатрії та психофармакотерапії. – 2003. – № 1. – С. 14–27.
7. Психологія здоров'я людини / За ред. І. Я. Коцана. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. – 430 с.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ»

Мосійчук Віктор Сергійович
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
Науковий керівник – канд. філософ. наук
доц. Пирог Ганна Володимирівна

Політичні орієнтації як складний соціальний феномен викликають інтерес у багатьох наукових сферах. Для аналізу змісту поняття «політичні орієнтації» варто звернутися до його трактування в різних наукових підходах.